

Minnesanteckningar – stormöte pensionärsrådet 20 november 2025

Datum	2025-11-20
Tid	Kl. 09.00 – 11.55
Plats	Tornhuset, Tornsalen
Ordförande	Lisa Tynnemark (S)
Sekreterare	Caroline Grafström

Närvarande ledamöter:

Eila Nilsson	Finska föreningen
Kjell Olofsson (vice ordf.)	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Inge Widén	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Ulla Kristoffersen	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Eva Wikman	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Marianne Åhlander	SKPF, Svenska kommunalpensionärs Riksförbund
Jan-Olof Bredberg	SKPF, Svenska kommunalpensionärs Riksförbund
Mona Kramer	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Lisa Tynnemark (ordf.)	(S) kommunstyrelsen
Robert Nordin	(KD) kommunstyrelsen

Närvarande ersättare:

Lars-Erik Nyberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Gunvor Rydgren	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Signe Weiss	(M) kommunstyrelsen

Inbjudna

Niklas Säwén (S)	kommunstyrelsens ordförande
Hanna Brodén	handläggare, kommunstyrelsekontoret

Ingela Lindqvist	verksamhetsutvecklare, kommunstyrelsekontoret
Lars-Ove Johansson	direktör, vård- och omsorgsförvaltningen
Maria Cederberg	verksamhetschef, kommunstyrelsekontoret Servicecenter
Annika Bjarnhagen Gradin	bitr. avdelningschef, Sundsvalls Mat och måltider
Linda Höglund	avdelningschef, Sundsvalls Mat och måltider

Samt 9 representanter från pensionärsföreningar i Sundsvalls kommun

1. Välkommen och kort information om pensionärsrådet

Ordförande Lisa Tynnemark (S) hälsar välkommen.

Kommunsekreterare Caroline Grafström informerar om kommunala pensionärsrådets syfte och organisatoriska ställning. Hon visar hur kommunala pensionärsrådets sida på Sundsvall.se ser ut och var man kan hitta protokoll och annan information som t ex rådets arbetsordning.

2. Kommunstyrelsens ordförande informerar

Kommunstyrelsens ordförande Niklas Säwén (S) informerar om viktiga fokusområden för kommunen.

Näringslivsfrågor - Sundsvalls starka branscher är skog- och tillverkningsindustrin, tech, bank- och försäkring och pension, kreativa och kulturella branscher. Digitalisering och AI kommer förändra omvärlden. En viktig fråga för kommunen är att se till att de jobb som skapas kopplat till dessa branscher skapas här.

Styrkor: I Västernorrland har vi 100 % grön el från förnybara källor – vind och vatten. Att regionen har ett av Europas lägsta elpriser för industri och ett av världens mest stabila elnät ger en unik fördel. Det finns goda förutsättningar för framtidens industri och hållbar omställning. En grön och kostnadseffektiv el har gjort att internationella aktörer de senaste åren riktat blicken mot länet. Det är viktigt att få hit etableringar, framförallt stora aktörer. En etablering skulle påverka lokala leverantörer och andra branscher positivt.

Logistik och transport - Sundsvall är ett av Sveriges viktigaste transportnav. Järnväg, väg och sjöfart finns inom ett och samma område och det finns även en toppmodern kombiterminal. Allt detta möjliggör industriell tillväxt och nya etableringar. Läget mitt i Sverige gör att Sundsvall och Västernorrland blivit en naturlig nod. Här passerar några av landets viktigaste transportstråk, och sedan NATO-inträdet har vår region fått ännu större betydelse. Det är också en stor arbetsmarknadsregion och tillgång till både järnväg och flygplats ger förutsättningar för snabba och effektiva person- och godstransporter. Dock är kommunen och regionen inte nöjda med hur lång tid det tar för resor med järnväg längs Ostkustbanan.

Utbildning och forskning -Vid Mittuniversitetet i Sundsvall bedrivs världsledande forskning inom AI, IoT, biomaterial och ekonomiska relationer.

Utveckling av nya bostadsområden i centrala Sundsvall har prioriterats det senaste årtiondet, bl a på Norra kajen och i Alliero. Antalet personer i stadskärnan har ökat till ca 8000 men det finns planer att på sikt skapa bostäder för upp till 17 500 invånare i centrum. Att utbudet i centrala Sundsvall når fler underlättar fortsatt utveckling av stadskärnan. Attraktiviteten är viktigt, både för tillfälliga besökare men också för att få fler nya invånare.

Kulturlivet i kommunen är levande. Bl a har teaterkvarteren utvecklats de senaste åren och vi har fått en rad stora evenemang till Sundsvall. Det är en viktig uppgift att se till att också stärka kulturen i kommunen utöver tillfälliga konserter och evenemang.

Satsningar på välfärden de senaste åren: 108 nya moderna boendeplatser på Solhaga och ytterligare planeras, bl a på Alnö och Skottsundsbacken. Vård- och omsorgspersonal har fått bättre villkor. Initiativ har tagits för att stärka språkkompetensen. Fyra nya Träffpunkter har tillskapats. Anhörigstödsplatser och platser för daglig verksamhet för demenssjuka har utökats. Mer resurser till elever med större behov. Ökats stöd till föreningslivet och moderna lokaler för idrotten.

Utmaningar – Demografin på grund av för lågt barnafödande. Utbyggnad av Ostkustbanan - vad blir beskedet från regeringen? Nya bostadsområden planeras men när kan byggandet komma igång? Närliggande utmaning är avtalet för färdtjänst och skolskjuts.

3. Dialog om utformningen av röstning för äldre

Handläggare Hanna Brodén och verksamhetsutvecklare Ingela Lindqvist informerar om utformning av röstning för personer med funktionsvariationer och inom vård och omsorg. De berättar att övergripande nationell information om val är valmyndighetens ansvarsområde och kommunspecifik information kring val är valnämndens. Ett av valnämndens främsta mål är att väljarna är nöjda och känner till när, var och hur de röstar. Ett av målet för nämnden är att se till att tillgängligheten är bra.

31383 personer förtidsröstade vid valet 2022. Valdeltagandet för åldersgruppen 75+ är lägre än för nästan alla andra åldersgrupper. Det är en trend som fortsätter från tidigare år, då den yngsta och äldsta åldersgruppen tenderar att delta i lägst utsträckning.

Det finns fem alternativ för att rösta inom vård- och omsorg:

1. Närhet till ett förtidsröstningsställe - Möjlighet för boende och brukare att rösta och även möjligt för anhöriga/personal att hämta budröstningskit.
2. Om många på boendet vill rösta kan man anordna en tillfällig förtidsröstningslokal med begränsat tillträde under någon timme
3. Rösta med bud p g a sjukdom, ålder, funktionsnedsättning. Personal eller anhöriga agerar bud. Budet ska ha fyllt 18. Rösterna ska lämnas i vallokalen där väljaren är folkbokförd eller till ett valfritt förtidsröstningsställe.
4. Ambulerande röstmottagning – patienter på sjukhuset kan nyttja ambulerande förtidsröstning. Väljare får då besök av röstmottagare.
5. Rösta i vallokalen på valdagen – Beställning av valskjuts.

Den som inte själv kan göra i ordning sin röst kan be någon i vallokalen om hjälp. Olika stöd som ges till väljare vid röstning:

- Tillgängliga röstningslokaler – enligt checklista
- Förstoringsglas i alla röstningslokaler
- Hjälp av röstmottagare vid behov
- Möjlighet att hämta en röst utanför röstningsställe
- Tolk i valet
- Valskjuts på valdagen

- Partisymboler i färg på valsedlarna – underlättade för väljarna att se skillnad på valsedlarna.
- Sittvalskärm i alla röstningslokaler
- Med hand på penna, förkortat MHPP eller m.h.p.p. är en metod för att skriva en namnteckning, där en annan person för pennan, och undertecknaren håller handen på pennan eller handen. Metoden som används för personer som har svårt att skriva, på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.

Ambulerande röstmottagning är vanligt i servicehusen. Drygt 90 väljare använde sig av ambulerande bud i senaste valen 2022. Möjlighet ges då för de boende att rösta under en timme.

Inför förtidsröstningen är det viktigt att valkansliet når ut till de enskilda verksamheterna inom vård och omsorg och att dialog förs med verksamhetsansvariga. Information till boendena bör gå ut i god tid före valet.

Fråga ställs om det var någon skillnad på äldres valdeltagande vid valet 2022 jämfört med före pandemin. Ingela svarar att det var en svacka generellt men att det inte var någon markant nedgång.

Fråga ställs om insatserna för att underlätta för äldre personer och funktionshindrade skiljer sig mellan kommunerna. Ingela svarar att tillgänglighetsåtgärderna finns inskrivna i vallagen men de enskilda kommunerna har också ganska mycket de själva kan besluta om, så hur man löser tillgänglighetsfrågorna kan skilja sig något.

Fråga ställs om hur viktigt det är att man stavar rätt på valsedeln. Ingela svarar att om det finns tveksamheter för vad det står på sedlar skickas dessa till Länsstyrelsen för granskning. Vanligtvis brukar man kunna lista ut vad det står och de är då giltiga.

4. Vård- och omsorgsförvaltningen informerar

Direktör Lars-Ove Johansson, vård- och omsorgsförvaltningen informerar om förändringarna kopplat till bemanning och schema på Skottsundsbacken. Förutsättningarna ska vara lika för alla äldreboenden och varje boende får tilldelning av medel efter antal boendeplatser. Räknelmodellen ser ut så att bemanningen per vårdtagare är 0,68 på demensavdelningar och 0,67 på somatiska avdelningar. Det spelar också

in vilket vårdbehov omsorgstagarna har, vilket kan ge ett ytterligare tillskott.

Skottsundsbacken har lagt schema på fler personal är de har ekonomiska ramar för. Det gör att de ligger ca 9 miljoner minus med en prognos på 12 miljoner vid årets slut. Arbetet med förändrad bemanning är en lång process med personal, chefer och skyddsombud. Det kommer inte göras förändringar vid ett tillfälle. För att komma ner i samma ramar som andra boenden kommer man behöva minska personalen, vilket såklart upplevs som en försämring för de som arbetar där. Personalen har fått flera alternativ för hur minskningen kan göras och verksamheten har bl a arbetat med hur schemat kan se ut för att komma inom budgetram. Framför allt kommer man minska en personal på natt och helg och även viss dagbemanning på vardagar.

Förändringen startade i november och det är viktigt att förtydliga att dessa inte ska medföra någon risk för vård- och omsorgstagare. Chef på boendet jobbar nu helg för att kunna följa hur det funkar med bemanningen och det kommer göras en utvärdering för att se hur man kan gå vidare i processen.

Lars-Ove betonar att det är viktigt att alla boenden har samma förutsättningar för att få en likvärdighet. Vård- och omsorgsförvaltningen ser ut att gå minus med ca 60 miljoner och Skottsundsbacken står för 11-12 miljoner av underskottet. Förvaltningen har 250 verksamheter och boenden. Det har upplevts som svårt för ledningen att hålla emot krav från personal och skyddsombud. Att nå en budget i balans kommer ta flera år att genomföra. Information om processen på Skottsundsbacken har lämnats till media men hela bilden har tyvärr inte förmedlats ut.

Fråga ställs om vad som händer med personalen som ska bort. Lars-Ove svarar att det inte kommer beröra fast personal för man har tidigare tagit in vikarier för att täcka bemanningen. Bemanningen går från 4 till 3 personal på större avdelningar och från 3 till 2 på mindre.

Fråga ställs om inlägg i tidningen från en arbetssökande om att det inte finns annons om vakanta tjänster eller vikariat inom vård och omsorg. Lars-Ove svarar att annonser är ute regelbundet eftersom det finns ett ständigt behov av vikarier. Man har dock tillfälligt pausat annonseringen sedan 2 november för att kunna hantera och behandla redan inkomna ansökningar. Annonseringen kommer återupptas.

5. Status färdtjänst

Maria Cederberg, verksamhetschef Servicecenter, ger rådet en uppdatering om de uppkomna problemen kring färdtjänst och skolskjuts med taxi. Upphandlingen av dessa tjänster fördelas på flera förvaltningar men kommunstyrelsen har ett samordnande uppdrag. Problemområden har utgjorts av dels kontakten med beställarcentralen och dels av utförandet av själva tjänsten. Brister gällande beställningscentralen är undermåliga språkfärdigheter samt även bristande lokalkännedom. Problem vid körningar har bl a varit dåligt bemötande. Den kundgrupp som behöver färdtjänst eller skolskjuts kan oftast inte kommunicera på annat språk än svenska. Tyvärr har leverantören nu lagt ut beställningscentralen utomlands där det är billigast, d v s i länder som Estland, Moldavien och Senegal. Det är ett brott mot det avtal som kommunen har gällande krav på underleverantörer.

Kommunen är i tvist med taxibolaget sedan början av september och de har fått en chans att göra en handlingsplan. Kommunen är framförallt inte nöjd med beställningscentralen. Avtalet kan sägas upp från och med augusti nästa år. Vid ny upphandling ska man vikta kvaliteter som t ex lokalkännedom. Maria uttrycker en viss oro för att bolaget inte kommer kunna leverera tjänsten eller att avtalet måste brytas i förtid. Eventuellt kommer man då behöva göra en direktupphandling och detta kan leda till att situationen bli ändå mer utmanande och ”stökig” innan en mer varaktig lösning är på plats.

Det kommer löpande in klagomål vilket leder till viten för taxibolaget varje vecka eftersom de inte uppfyller handlingsplanen. Vitena är 2500 kronor per incident och man kan utfärda viten i 20 veckor totalt. Maria uppmanar till att kontakta kommunen och inte Drakstadens Taxi då man har klagomål och synpunkter kring färdtjänst och skolskjuts.

6. Presentation av nya Nackstaköket - provsmakning av maträtter

Sundsvalls mat och måltider är inbjudna för att informera det nya produktionsköket i Nacksta. Linda Höglund inleder med att presentera Sundsvalls mat och måltiders verksamhet. Varje dag hanterar man 16-18000 måltider och barn- och utbildning står för 80% av verksamheten och vård- och omsorg 20%. Det finns 77 kök och verksamheten har 260 medarbetare. Ca 800 matlådor produceras per dygn.

Annika Bjarnhagen Gradin berättar att man flyttade in i ett nytt produktionskök i Nacksta den 20 juni. Tidigare var det två kök som hade underhålls-och utrymmesbrister och dessa var inte längre helt livsmedels säkra lokaler. Den demografiska utvecklingen har också lett till en större efterfrågan på matlådor. Köket byggdes i Nacksta gamla skola som är en befintlig kommunal lokal. Alla detaljer i det nya köket är anpassat för att optimera matlådeproduktion och logistik. Bland annat kan chaufförer nu komma in i kylar dygnet runt. Produktionsköket kostade 38 miljoner och har lett till en mycket mer effektiv matlådehantering och en högre livsmedelssäkerhet.

Matdistributionen idag – För att få tillgång till matlådor från kommunen ska man ha beviljat bistånd. Då kan man fritt välja antal matlådor per vecka. Det erbjuds tre veckors menyer och man beställer tre veckor i förväg. Leverans är tre ggr per vecka. Ett abonnemang kostar 380 kr per månad och sedan betalar man för antal lådor, vilket hanteras i en samlingsfaktura varje månad. Man väljer mellan 14 varmrätter, 1 soppa, 1 vegetarisk, 1 guldkant och 2 efterrätter per vecka från den meny som erbjuds.

Det nya köket ger möjlighet till utveckling tack vare bättre förvaring, utrymme och logistik. En ny meny tar nu form för att öka valmöjligheten. Allt under veckan blir tillgängligt alla dagar. Man introducerar bl a förrätter, utökar Guldkanten med en rätt, efterrätt blir tillgänglig hela veckan och utökas med en rätt. Designen för menyn görs om för att mer likna en restaurangmeny.

Efter presentationen bjuds alla på en provsmakning av ett antal rätter på matlådemeny.

Antecknat av:

Caroline Grafström, kommunsekreterare